

.....
pieczętka Szkoły Doktorskiej

**OPIS PRZEDMIOTU
ORAZ SPOSOBÓW WERYFIKACJI OSIĄGNIĘCIA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ
W SZKOLE DOKTORSKIEJ**

OPIS PRZEDMIOTU	
Nazwa przedmiotu	Filozofia nauki / Philosophy of Science
Język wykładowy	Polski
Tytuł/stopień naukowy prowadzącego	dr
Imię i nazwisko prowadzącego	Wojciech Hanuszkiewicz
Rok akademicki, semestr	2025/2026, semestr zimowy
Dyscyplina której dotyczy przedmiot	Filozofia
Liczba godzin dydaktycznych	14
Liczba punktów ECTS	2
Sposób zaliczenia przedmiotu (zaliczenie, zaliczenie z oceną, egzamin)	zaliczenie
Warunki zaliczenia	Aktywny udział w zajęciach, przygotowanie prezentacji. Możliwa jedna nieobecność. W przypadku ewentualnych nieobecności nadliczbowych materiały z opuszczonych zajęć powinien być przyswojony i zaliczony w odrębnym, ustalonym dodatkowo terminie.
COURSE REQUIREMENTS FOR INTERNATIONAL STUDENTS / Warunki zaliczenia dla obcokrajowców	Preparation of a presentation on one of the selected topics discussed in class. Familiarization with the book: Chalmers, A. F. (1999). What is this thing called science? Indianapolis, IN; Cambridge, MA: Hackett Publishing Company. The meeting devoted to the presentation and the book will be held at an additional, mutually agreed-upon date.
Treści realizowane podczas zajęć 1. Zagadnienie relacji między filozofią a nauką 2. Typy rozumowań naukowych: indukcja, dedukcja, abdukcja 3. Odmiany konwencjonalizmu od Henriego Poincarego po Kazimierza Ajdukiewicza 4. Pozytywizm i neopozytywizm (empiryzm logiczny) 5. Falsyfikacjonizm Karla Rajmunda Poppera i jego problemy 6. Koncepcje stylów myślowych i paradygmatów: Ludwik Fleck i Thomas S. Kuhn 7. Problem racjonalności nauki w ujęciu Imre Lakatosa, Paula K. Feyerabenda i Larry'ego Laudana	
Course content 1. The issue of the relationship between philosophy and science 2. Types of scientific reasoning: induction, deduction, abduction	

3. Varieties of conventionalism from Henri Poincaré to Kazimierz Ajdukiewicz
4. Positivism and neopositivism (logical empiricism)
5. Karl Raimund Popper's falsificationism and its problems
6. The concepts of thought styles and paradigms: Ludwik Fleck and Thomas S. Kuhn
7. The problem of the rationality of science in the approaches of Imre Lakatos, Paul K. Feyerabend, and Larry Laudan

Literatura

Literatura w języku polskim:

1.
— Chalmers, A. F. (1993). Czym jest to, co zwiemy nauką? (A. Chmielewski, tłum.). Wrocław: Siedmioróg.
2.
— Bocheński, J. M. (1992). Współczesne metody myślenia (S. Judycki, tłum.). Poznań: W Drodze. [całość]
— Peirce, C. S. (1878). Deduction, induction, and hypothesis. The Popular Science Monthly, 13, 470–482.
<https://archive.org/stream/popularsciencemo13newy#page/470>
3.
— Poincaré, H. (1908). Wartość nauki (L. Silberstein, tłum.). Warszawa: J. Mortkowicz, s. 1-87, 160-178 [Wstęp, Część pierwsza, część trzecia]
Publikacja dostępna na stronie wikisource:
https://pl.wikisource.org/wiki/Warto%C5%9B%C4%87_nauki
— Ajdukiewicz, K. (1934/1960). Obraz świata i aparatura pojęciowa. W: Język i poznanie (t. 1: Wybór pism z lat 1920-1939, s. 175-195). Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
4.
— Stanosz, B. (Red.). (1991). Empiryzm współczesny (Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego), s. 13–162.
[- Schlick M., Punkt zwrotny w filozofii (tamże, s. 13-21).
- Schlick M., Pozytywizm a realizm (tamże, s. 21-51).
- Carnap R., Przewyciężenie metafizyki przez logiczną składnię języka (tamże, s. 52-74).
- Carnap R., Logiczne podstawy jedności nauki (tamże, s. 75-93).
- Feigl, H., Światopogląd naukowy: naturalizm i humanizm (tamże, 94-108.)
Quine, W. V. O. (2000). Dwa dogmaty empiryzmu. W: W. V. O. Quine, Z punktu widzenia logiki: dziewięć esejów logiczno-filozoficznych (tłum. B. Stanosz, s. 49–75). Fundacja Aletheia.
- 5
— Popper, K. R. (1977). Logika odkrycia naukowego (U. Niklas, tłum.). Warszawa: PWN, s. 29-94 [rozdziały 1-5].
— Popper, K. R. (1999). Droga do wiedzy. Domysły i refutacje (S. Amsterdamski, tłum.). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s. 363-421 [10. Prawda, racjonalność i rozwój wiedzy naukowej].
- 6
— Fleck, L. (1986). Powstanie i rozwój faktu naukowego. Wprowadzenie do nauki o stylu myślowym i kolektywie myślowym (M. Tuszkiewicz, Z. Cackowski, tłum.). Lublin: Wydawnictwo Lubelskie, s. 23-81 (rozdziały: 1-2).

— Kuhn, T. S. (2001). *Struktura rewolucji naukowych* (H. Ostronęcka, tłum.; J. Nowotniak, posłowie). Warszawa: Fundacja Aletheia, s. 33-52, 87-236, 301-360 (rozdziały: 2, 5-10, Postscriptum).

7.

— Lakatos, I. (1995). *Historia nauki a jej racjonalne rekonstrukcje*. W: I. Lakatos, *Pisma z filozofii nauk empirycznych* (W. Sady, tłum.). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s. 170-234 [Tekst również dostępny na stronie:

<https://sady.up.krakow.pl/filnauk.lakatos.hnracijrek.htm>

— Feyerabend, P. *Ku pocieszeniu specjalisty* (K. Zamiara, tłum.) W. P. Feyerabend, *Jak być dobrym empirystą*. Warszawa: PWN, s. 200-250.

— Laudan, L. (1984). *Science and values: The aims of science and their role in scientific debate*. Berkeley, CA: University of California Press.

Literature in English

1.

— Chalmers, A. F. (1999). *What is this thing called science?* Indianapolis, IN; Cambridge, MA: Hackett Publishing Company.

2.

— Bocheński, J. M. (1965). *The methods of contemporary thought* (P. Caws, Trans.). Dordrecht, Netherlands: D. Reidel Publishing Company.

— Peirce, C. S. (1878). *Deduction, induction, and hypothesis*. *The Popular Science Monthly*, 13, 470–482.

3.

— Ajdukiewicz, K. (1977). *The World-Picture and the Conceptual Apparatus* (1934) (pp. 63-89). In: K. Ajdukiewicz *The scientific world-perspective and other essays, 1931–1963* (J. Giedymin, Ed.). Dordrecht, Netherlands: Reidel.

— Poincaré, H. (1958). *The value of science*. Dover Publications, pp. 11-74, 112-142 (Introduction, Part I & Part III).

4.

— Quine, W. V. O. (1961). *Two dogmas of empiricism*. In *From a logical point of view* (2nd rev. ed., pp. 20–46). Cambridge, MA: Harvard University Press.

— Sarkar, S. (Ed.). (2021). *Logical empiricism at its peak: Schlick, Carnap, and Neurath*. London, UK; New York, NY: Routledge.

5.

— Popper, K. R. (2002). *Conjectures and refutations: The growth of scientific knowledge*. London, UK; New York, NY: Routledge [chapter: 10].

— Popper, K. R. (2002). *The logic of scientific discovery* (2nd ed.). London & New York: Routledge [chapters: 1-5].

	6. — Fleck, L. (1981). Genesis and development of a scientific fact. Chicago, IL; London, UK: University of Chicago Press [chapters: 1-2]. — Kuhn, T. S. (1996). The structure of scientific revolutions (3rd ed.). Chicago, IL: University of Chicago Press [chapters: 2, 5-10, Postscriptum]. 7. — Lakatos, I. (1989). History of science and its rational reconstructions. In The methodology of scientific research programmes. Cambridge, MA: Harvard University Press. — Feyerabend, P. K. (1981). Consolations for the specialist. In Problems of empiricism: Philosophical papers (Vol. 1, pp. 131-167). Cambridge, England: Cambridge University Press. — Laudan, L. (1984). Science and values: The aims of science and their role in scientific debate. Berkeley, CA: University of California Press.
--	---

EFEKTY I WERYFIKACJA

* niepotrzebne efekty proszę wykasować i proszę uzupełnić w tabelce: Formy weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się w ramach przedmiotu

Symbol	Opis efektu uczenia się w Szkole Doktorskiej*	Formy weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się w ramach przedmiotu
--------	---	---

W1	zna i rozumie – w stopniu umożliwiającym rewizję istniejących paradygmatów – światowy dorobek w danej dziedzinie, obejmujący podstawy teoretyczne i zagadnienia ogólne oraz wybrane zagadnienia szczegółowe właściwe dla dyscypliny realizowanej w ramach szkoły	Aktywny udział w zajęciach, przygotowanie prezentacji
W2	zna i rozumie główne tendencje rozwojowe właściwe dla dyscypliny realizowanej w ramach szkoły	Aktywny udział w zajęciach, przygotowanie prezentacji
W3	zna i rozumie metodologię badań w danej dziedzinie	Aktywny udział w zajęciach, przygotowanie prezentacji
W6	zna i rozumie ekonomiczne, prawne, etyczne i inne istotne uwarunkowania działalności naukowej lub artystycznej	Aktywny udział w zajęciach, przygotowanie prezentacji
U1	potrafi wykorzystywać wiedzę z różnych dziedzin nauki i sztuki, formułowania i innowacyjnego rozwiązywania złożonych problemów lub wykonywania zadań o charakterze badawczym lub artystycznym	Aktywny udział w zajęciach, przygotowanie prezentacji
U2	potrafi wykorzystywać w pracy badawczej / twórczej wiedzę metodologiczną, a w szczególności definiować cel i przedmiot badań, formułować hipotezę badawczą lub artystyczną, rozwijać metody, techniki i narzędzia badawcze lub artystyczne oraz twórczo je stosować, wnioskować na podstawie wyników badań /działań artystycznych	Aktywny udział w zajęciach, przygotowanie prezentacji
U3	potrafi wykorzystując posiadaną wiedzę, dokonywać krytycznej analizy i oceny rezultatów badań, działalności eksperckiej i innych prac o charakterze twórczym i ich wkładu w rozwój wiedzy, kultury i sztuki	Aktywny udział w zajęciach, przygotowanie prezentacji
U7	potrafi inicjować debatę i uczestniczyć w dyskursie naukowym i artystycznym	Aktywny udział w zajęciach, przygotowanie prezentacji
U9	potrafi planować i realizować indywidualne i zespołowe przedsięwzięcie badawcze lub twórcze, także w środowisku międzynarodowym	Aktywny udział w zajęciach, przygotowanie prezentacji
K1	jest gotów do krytycznej oceny dorobku właściwej dyscypliny	Aktywny udział w zajęciach, przygotowanie prezentacji

	realizowanej w ramach szkoły oraz własnego wkładu w jej rozwój	
K2	jest gotów do uznawania znaczenia wiedzy / sztuki w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych	Aktywny udział w zajęciach, przygotowanie prezentacji
K5	jest gotów do podtrzymania i rozwijania etosu środowisk badawczych lub twórczych, w tym prowadzenia badań w sposób niezależny, respektowania zasady publicznej własności wyników badań naukowych i pracy twórczej z uwzględnieniem zasad ochrony własności intelektualnej i twórczej	Aktywny udział w zajęciach, przygotowanie prezentacji

.....
data

.....
podpis prowadzącego (prowadzących) zajęcia w ramach przedmiotu

Z-CA DYREKTORA
Szkoły Doktorskiej

dr hab. Paulina Rojek-Adamek, prof. UKEN

.....
data

.....
podpis Dyrektora Szkoły Doktorskiej